

Bijlage 1- Programma Kennis Zuid-Holland 2023

In deze bijlage staat een beschrijving van de lopende (zwart) en voorgenomen (oranje) programmering van strategische kennisontwikkeling en -doorwerking 2023 door de organisatie Provincie Zuid-Holland. Verder geeft bijlage 1 een overzicht van de afgeronde activiteiten van Kennis Zuid-Holland. Deze activiteiten hebben voor een groot deel plaatsgevonden voor de start en ontwikkeling van het programma Kennis Zuid-Holland.

Overzicht strategische kennisactiviteiten Kennis Zuid-Holland

1. **Team Trends: signaleert en agendaert trends en ontwikkelingen die relevant zijn voor Zuid-Holland en helpt collega's, met behulp van een serious game, trends toe te passen in hun werk.**
<https://kennis.zuid-holland.nl/trend/>
2. **Strategische onderzoeksagenda: lange termijn sectordoorsnijdende onderzoeken** (<https://kennis.zuid-holland.nl/onderzoeken/>)
 - A. **ToekomstAgenda:** programmeert, faciliteert en presenteert toekomstonderzoeken op thema's die sectordoorsnijdend en mogelijk disruptief zijn en een visie op de lange termijn vragen. Thema's zoals de maatschappelijke impact van nieuwe technologieën en nieuwe ruimtelijke verbindende concepten.
 - B. **Maatschappelijk beleidsonderzoek:** een sociaaleconomische en sociaalculturele onderzoeksagenda, met thema's zoals maatschappelijk onbehagen en de toekomst van werk.
 - C. **Strategische onderzoeken vanuit vakafdelingen:** lange termijn sectoroverstijgende onderzoeken die vanuit de vakafdelingen worden geïnitieerd en gefinancierd.
 - D. **Samenwerking kennisinstellingen in Zuid-Holland:** Lange termijn relatie en samenwerking op diverse actuele onderwerpen en kennisvragen uit de grote transitieopgaven ten behoeve van kennisontwikkeling, het delen van kennis en de uitwisseling van kennis en praktijk in Zuid-Holland.
3. **Ontmoeting & Debat:**
 - A. **Plein1:** is dé plek waar samen met partners het debat gevoerd wordt over trends en beleid. Bij Plein1 komen we samen om stil te staan bij nieuwe maatschappelijke ontwikkeling, kennis te delen, nieuwe contacten te leggen en nieuwe samenwerkingen aan te gaan. (<https://kennis.zuid-holland.nl/evenementen/>)
 - B. **Podium:** In Podium bijeenkomsten staan onderwerpen centraal die in overeenstemming zijn met de algemene programmering van Kennis Zuid-Holland. Deze bijeenkomsten zijn erop gericht externen te inspireren en dienen als voorportaal voor Plein1-bijeenkomsten. (<https://kennis.zuid-holland.nl/evenementen/>)
 - C. **Denkers van Waarde:** is een inspiratiereeks waar vernieuwende denkers worden uitgenodigd voor een gesprek met de interne organisatie. Met deze reeks willen we het strategisch bewustzijn in de organisatie over onze positie in de samenleving verstreken.
 - D. **Podcast:** een audio-uitzending over thema's die de programmering van Kennis Zuid-Holland raken. (<https://kennis.zuid-holland.nl/podcast/>)

Hiernaast organiseert de provincie Zuid-Holland tweejaarlijks het **Festival van de Toekomst**. Op het Festival van de Toekomst komen overheden, bedrijfsleven en kennisinstellingen samen om te werken aan de innovatiekracht van Zuid-Holland. Strategische kennis rondom transitieopgaven is een belangrijk onderdeel van het festival dat zal plaatsvinden in 2023.

<u>Fase</u>	<u>Signaleren</u>	<u>Onderzoeken</u>	<u>Ontmoeting en debat</u>	<u>Andere strategische onderzoeken</u>
<u>Ambitie</u>	<u>Trends</u>	<u>ToekomstAgenda en Maatschappelijk beleidsonderzoek</u>	<u>Plein1, Podium, Denkers van Waarde, Podcast</u>	<u>Projecten buiten het netwerk</u>
Samen werken aan ZH	<ul style="list-style-type: none"> - Kloten in de maatschappij - Toekomst van toezicht - Toekomst van het middenbestuur - De omgevingswet - Gemeentelijke financiën onder druk - Vertrouwen in de politiek - Democratische legitimatie regionale samenwerkingsverbanden - Behoud (innovatieve) democratie - Menselijke maat - Schuldenproblematiek - Geopolitieke spanningen - Toenemende polarisatie 	<ul style="list-style-type: none"> - TA Ethische aspecten overheidsplatforms (2023) - MBO Slavernijverleden provincie Zuid-Holland - MBO Waarde(n)vol besturen in tijden van polarisatie; - MBO Kwaliteit van het openbaar bestuur in een gepolariseerde samenleving door de Universiteit Leiden. - MBO Toekomst representatieve democratie: helpen innovaties of juist niet? Door de Universiteit Leiden. 	<p>Jaarthema Kwaliteit Openbaar Bestuur (KOB)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Podcast: vertrouwen en participatie (Q1 2023) - Podcast: menselijke maat in de dienstverlening (Q1 2023) - Podcast: Slavernijverleden - Denkers van Waarde: Kathleen Ferrier over slavernijverleden - Podium: Kwaliteit Openbaar bestuur (Q1) - Congres "Voorbij de polarisatie" met de VZHG en de ZHA - Congres Raads cultuur/Kwaliteit democratisch debat - Congres Weerbaar Bestuur 	<ul style="list-style-type: none"> - Schaduwkanten van participatie - Ruimtelijke Strategie voor een Circulaire Economie
Bereikbaar Zuid-Holland	<ul style="list-style-type: none"> - (e)fietsgebruik - Elektrisch vervoer - Zelfrijdende voertuigen - Toenemende belang scheepvaart - Transitie zeehavens - Van bezit naar gebruik 		<ul style="list-style-type: none"> - Plein1: Acht kansen voor mobiliteit (mobiliteit.straks) (Q1 2023) 	<ul style="list-style-type: none"> - Mobiliteitsmaatregelen Noordelijke Duin- en Bollenstreek - STISE Duurzame transport infrastructuur in de Eurodelta - Mobiliteit en Verstedelijking - MIRT Metropolitaan OV en verstedelijking - Beter Bereikbaar Gouwe
Schone energie voor iedereen	<ul style="list-style-type: none"> - Waterstofeconomie 	<ul style="list-style-type: none"> - TA Kansen voor een carbonpositieve economie (2023) 		<ul style="list-style-type: none"> - Warming Up naar Hoge Temperatuur Opslag (HTO) van warmte in de diepere ondergrond - Accelerating circular economy (ACCEZ) - Energiedashboard Nederlandse schuldhulprouwe

Een concurrerend Zuid-Holland	<ul style="list-style-type: none"> - Circulaire economie - Energietransities - Arbeidsomstandigheden economische migratie - Arbeidsmarktkrapte 		- Plein1: Sociale gevolgen transitie naar een circulaire samenleving	
	<ul style="list-style-type: none"> - Digitale veiligheid - Digitale ontwrichting en infrastructuur - Big data en Open data - Internet of things - Fake nieuws en Digitale fuik - Cyber conflict - Nieuwe technologieen (AI) 			
	<ul style="list-style-type: none"> - Voedselinnovatie - Life science - Greenports 			
Versterken natuur in ZH	<ul style="list-style-type: none"> - Afname biodiversiteit - Stikstof probleem - Groen uit de crisis - Herwaardering buitenomgeving en natuurbeleving in directe woonomgeving - Monetair waarderen ecosystemen - Klimaat 			<ul style="list-style-type: none"> - Hoger Doelbereik - Natura 2000 doel analyses - Groene cirkels
Sterke steden en dorpen in ZH	<ul style="list-style-type: none"> - Veranderd winkellandschap - Smart mobility - Toerisme en recreatie - Trek uit de stad - Ruimte na corona - Versmelting woon-werksituatie - Verdozing van het landschap - Toekomst huisvesting kwetsbare groepen en spoedzoekers - Druk op de ruimte - Sterke groei grote steden - Huizenmarkt 	<ul style="list-style-type: none"> - MBO Monitoren van armoede, ongelijkheid en verschillen in Zuid-Holland, een follow up studie (2023) 	<ul style="list-style-type: none"> - Designsessie Toekomst huisvesting kwetsbare groepen en spoedzoekers (Q2) 	<ul style="list-style-type: none"> - Radicaal ruimtegebruik: combinatie infrastructuur, investering met andere maatschappelijke opgaves - Investeringsplan toekomstbestendige bedrijventerreinen Zuid-Holland - Wederkerigheid vergroening en verdichting/landschapsparken Zuid-Holland

Gezond en veilig ZH	<ul style="list-style-type: none"> - Coronapandemie - Vergezichten voor klimaatadaptatie - Kwaliteit van leven in ZH - Stikstofkringloop - Vitale bodem - De beweegvriendelijke stad - Gezondheidsverschillen 	<ul style="list-style-type: none"> - TA Beweegvriendelijk Zuid-Holland (gestart 2022, oplevering Q1) - TA Veiligheid integraal (2023) 	<ul style="list-style-type: none"> - Denkers van Waarde: Tom Middendorp over veiligheid en klimaat - Plein1: Beweegvriendelijk Zuid-Holland (Q1 2023) 	<ul style="list-style-type: none"> - Gezondheid – healthy society kaart - In het kader van samenwerking kennisinstellingen dit netwerk ontsluiten en aansluiten bij KZH (Medical Delta en Healthy Society)
Financiën en organisatie	<ul style="list-style-type: none"> - Hybride werken - Werktijdspreiding 		<ul style="list-style-type: none"> - Podium: Spreken als één geheel n.a.v. reputatieonderzoek 	
	<u>Signaleren</u>	<u>Onderzoeken</u>	<u>Ontmoeting & Debat</u>	<u>Overig</u>
<u>Thema</u>	<u>Trends</u>	<u>ToekomstAgenda en Maatschappelijk Beleidsonderzoek</u>	<u>Plein1, Podium en Denkers van Waarde</u>	<u>Projecten buiten het netwerk</u>
Corona	<ul style="list-style-type: none"> - Leren van de coronacrisis 			<ul style="list-style-type: none"> - De weerbare regio II. Regionaal-economische impactmitigatie van coronamaatregelen.
Demografie	<ul style="list-style-type: none"> - Vergrijzing - Dakloosheid - Trek van en naar de stad - Arbeidsparticipatie migranten - Armoede - Druk op de zorg - Bevolkingsgroei door buitenlandse migratie 			
Voedsel	<ul style="list-style-type: none"> - Toekomst van voedsel 			
Overig (meerdere sectoren doorsnijdend)	<ul style="list-style-type: none"> - TrendSignaal: https://staatvan.zuid-holland.nl/portfolio_page/trendsignaal/ - Verdwijnen van autoriteit en de waarde van kennis en wetenschap/ verdwijnt het feit uit de politiek? - Privacy - Nieuwe skills n.a.v. transities - Brede welvaart 	<p>Jaarthema Brede welvaart</p> <ul style="list-style-type: none"> - TA De rechtvaardige regio- Brede welvaart (gestart 2022, oplevering Q2) - TA Brede welvaarts Kompas, casus Mariahoeve-Marlot (2023) - MBO Regiodeals, ontsluiting van kennis over Brede Welvaart in het kader van de samenwerking met kennisinstellingen. 	<ul style="list-style-type: none"> - Plein1: Brede welvaart: Toekomstonderzoek (Q3/4) - Plein1: Water en Bodem Sturend/ Klimaatonderlegger (Q2) - Podium Brede Welvaart (Q1) - Podcast Brede Welvaart (Q1) - Denkers van Waarde: Jacco Vonhof (voorzitter MKB Nederland), thema: 	

	<ul style="list-style-type: none">- Activisme- Inclusiviteit		<p>Brede Welvaart</p> <p>Victor Mids (illusionist en arts) over groepsgedrag</p> <ul style="list-style-type: none">- Podcast slavernijverleden provincie Zuid-Holland (Q2)- Plein1: Voedselsystemen in Zuid-Holland	
--	---	--	--	--

Afgeronde activiteiten strategische kennisfunctie

Dit overzicht toont de **afgeronde activiteiten** van strategische kennisontwikkeling en -doorwerking door de organisatie Provincie Zuid-Holland. De afgeronde producten zijn geordend verticaal naar hoofdstuk uit het coalitieakkoord (+ issues die nog niet daaronder zijn te rangschikken). Horizontaal is onderscheid gemaakt naar producten die worden ontwikkeld onder de vlag van Kennis Zuid-Holland (op volgorde van fase: signalering, onderzoek, debat) en producten die daarbuiten maar wel binnen de provinciale organisatie worden ontwikkeld (laatste kolom).

Thema's uit het coalitieakkoord

<u>Fase</u>	<u>Signaleren</u>	<u>Onderzoeken</u>		<u>Debat</u>			<u>Overig</u>
<u>Ambitie</u>	<u>Trends</u>	<u>BMO</u>	<u>ToekomstAgenda</u>	<u>Plein1/debat</u>	<u>DvW</u>	<u>Festival van de Toekomst</u>	<u>Projecten buiten het netwerk</u>
Samen werken aan ZH	<ul style="list-style-type: none"> TrendCheck strategische kennisfunctie 	<ul style="list-style-type: none"> Sociale verschillen en overeenkomsten in Zuid-Holland Maatschappelijk onbehagen Inclusieve transities Armoede in Zuid-Holland 	<ul style="list-style-type: none"> Interventie-strategieën (2018) Eenzaamheid in Zuid-Holland (2022) Het gesprek over gezonde weg en hinder (2022)+ Sociale gevolgen transitie naar een circulaire samenleving (2022)+ 	<ul style="list-style-type: none"> Anticiperprogramma; Self-fulfilling prophecy? (2016) De provincie is van iedereen (2018) Plein1: Inclusiviteit deel1: Maatschappelijk vertrouwen en Inclusieve transities (2021) VZHG: eenzaamheid in ZH (2022) VZHG: polarisatie (2022) Podcast: Eenzaamheid in Zuid-Holland Podcast: Armoede in Zuid-Holland Podcast: Maatschappelijk vertrouwen en 	<ul style="list-style-type: none"> Hwans Boutellier (polarisatie) Marleen Stikker (digitalisering) Jaap de Hoop Scheffer (EU, buitenlandbeleid) Douwe Jan Elzinga (bestuurlijke indeling) Arno Visser (decentralisaties en verantwoording) Reinier van Zutphen (participatie en burgers) Corien Prins (digitalisering) Kim Putters (polarisatie) Tom Jan Meeuws (politiek Den Haag) Herman Tjeenk Willink (rol overheid) Dirk Brengelmann (EU, 75 jaar vrijheid) 		<ul style="list-style-type: none"> Verkenning inclusieve leefomgeving (LTA omgevingsbeleid) Roeien met te korte riemen: Onderzoek naar de financiële positie en beleidsruimte van gemeenten in Zuid-Holland Jongere debat PS: jongeren en stemmen (nov 2022)

				inclusiviteit van transities. • Provinciaal jeugddebat			
Bereikbaar Zuid-Holland	<ul style="list-style-type: none"> TrendCheck bereikbaar Zuid-Holland TrendCheck mobiliteit omgevingskwaliteit 	<ul style="list-style-type: none"> Sociale inclusiviteit en vervoersarmoede Sociaal-culturele achtergronden van voorzieningengebruik 	<ul style="list-style-type: none"> Light Electric Vehicles (2020) Verduurzaming binnenvaart (2021) + Het gesprek over gezonde weg en hinder (2022)+ Mobiliteit en nabijheid (2022) 	<ul style="list-style-type: none"> Plein1: Vervoersarmoede in Zuid-Holland (2018) Plein1: Verduurzaming binnenvaart (2021) 	<ul style="list-style-type: none"> Peter Frankopan (nieuwe Zijderoutes) 	<ul style="list-style-type: none"> Regionale Agenda Zero Emissie Stadslogistiek Zuid-Holland RH2INE: Verduurzaming binnenvaart Hoe verleiden we reizigers om slimmer dan met een auto te reizen? CLINSH Clean Inland Shipping De provincie op internationaal spoor Goederenvervoer-corridors MIRT-onderzoek Corridor Zuid OV-verbinding A27 Breda-Gorinchem-Utrecht en HUB Gorinchem West Stationsgebied/OV-knoop Leiden centraal Toekomstbeeld Openbaar Vervoer 2040 Onderzoek corridors op EU-transportassen Prioriteitenkader Smart Mobility Werkagenda Vlaanderen (grensoverschrijdende mobiliteit) 	
Schone energie voor iedereen	<ul style="list-style-type: none"> TrendCheck klimaatadaptatie/Bodemdaling 	Energietransitie en maatschappelijke gevolgen	<ul style="list-style-type: none"> WaVen Nexus (2020) + Verduurzaming binnenvaart (2021) + 	<ul style="list-style-type: none"> Regionale ruimte en energie strategieën (2017) Plein1: Landschap en Energie (PARK-advies) Deltagrid 2050 (2019) Plein1: Verduurzaming binnenvaart (2021) 		<ul style="list-style-type: none"> Energietransitie (Smart Multi Commodity Grid) (LTA Omgevingsbeleid) Systeemstudie energie-infrastructuur Zuid-Holland 2020-2030-2050 Zuid-Holland Circulair - Verkenning van grondstofstromen en handelingsopties voor de provincie Energieopslag DeltaGrid 2050: Perspectieven voor de Zuid-Hollandse energie-infrastructuur 	
Een concurrerend Zuid-Holland	<ul style="list-style-type: none"> TrendCheck digitale economie TrendCheck Digitalisering TrendCheck Greenports 	<ul style="list-style-type: none"> Circulaire economie en werk Circulaire economie en sociale gevolgen Toekomst van werk Cultuurparticipatie en bereik 	<ul style="list-style-type: none"> Maritiem Topcluster (2018) Ethische aspecten digitalisering (2021) WaVen (2020) + Sociale gevolgen transitie naar een circulaire samenleving (2022)+ 	<ul style="list-style-type: none"> Groene groei in Zuid-Holland (2016) Maatschappelijke invloed van nieuwe technologieën (mint) (2016) Plein1: Toekomst van Werk (2019) 	<ul style="list-style-type: none"> Barbara Baarsma (economische structuren) André Kuipers (ruimtevaart) Klaas Knot (economie en financiële markt) 	<ul style="list-style-type: none"> Biobased economy Digitale economie (LTA Omgevingsbeleid) Ruimtelijke economische ontwikkelstrategie Human Capital in Zuid-Holland Ruimtelijke effecten op grote ruimtevragers in Zuid-Holland XXL-perspectief op grote ruimtevragers in Zuid-Holland Systeemstudie energie infrastructuur Zuid-Holland 	

		<ul style="list-style-type: none"> • Merkanalyse Zuid-Holland • Cultureel erfgoed en vestiging • Verkenning inclusieve erfgoedlijnen 		<ul style="list-style-type: none"> • Impact van AI op het MKB (2021) 			
Versterken natuur in ZH	<ul style="list-style-type: none"> • TrendCheck Rijke groenblauwe leefomgeving • TrendCheck Groene cirkels 		* Natuurinclusief Zuid-Holland (2022)	<ul style="list-style-type: none"> • Nieuwe aanpak groene hart (2019) • Plein1: Natuurinclusief Zuid-Holland (2022) 			<ul style="list-style-type: none"> • Duurzame landbouw (LTA Omgevingsbeleid) • Groene cirkels • Biodiversiteit • Kennis- en onderzoeksagenda Deltares
Sterke steden en dorpen in ZH	<ul style="list-style-type: none"> • TrendCheck Slim ruimtegebruik • TrendCheck Verstedelijkingsstrategie • TrendCheck jongerendag verstedelijkingsconferentie • Expertsessie prof.dr.ing. Eveline van Leeuwen WUR 	<ul style="list-style-type: none"> • Sociaal-culturele achtergronden voorzieningengebruik • Arbeidsmigranten 	* Verschuivingen in ruimtevraag- en gebruik (2022)	<ul style="list-style-type: none"> • Slimme stedelijke regio's (2015) • Vitaliteit kleine kernen (2018) • Verstedelijking en vergroening in Zuid-Holland (2018) • Vestigingsplaatsfactoren van de toekomst (2019) • Podcast: Discriminatie op de woningmarkt (2022) • Plein1: Discriminatie op de woningmarkt (2022) 	<ul style="list-style-type: none"> • Francine Houben (architectuur en stedenbouw) 		<ul style="list-style-type: none"> • Binnenstedelijke transformatie (LTA Omgevingsbeleid) • Vitaliteit kleine kernen (LTA Omgevingsbeleid) • Functiemenging • Regioverkenning: Coastal District (Haaglanden & Leidse Regio) • Vintage verstedelijking • Verkenning ten behoeve van woon/werk akkoorden
Gezond en veilig ZH	TrendCheck Gezond & Veilig		<ul style="list-style-type: none"> • Gezonde Leefomgeving (2019) • Het gesprek over gezonde weg en hinder (2022)+ 		<ul style="list-style-type: none"> • Anneke van Zanen (sport) 		<ul style="list-style-type: none"> • NEO, Impact van de corona-epidemie op de economie van Rotterdam-Rijnmond, MRDH, Zuid-Holland en Den Haag. • Flood Resilient Areas by Multilayer Safety approach (FRAMES) • Zuid Houtland • Beleidsverkenning lopen • Sport in relatie tot recreatie • Klimaatadaptatie

Financiën en organisatie	<ul style="list-style-type: none"> TrendCheck afdeling opdrachtgeverschap 		<ul style="list-style-type: none"> Weerbaar Zuid-Holland (2021) 			<ul style="list-style-type: none"> COELO rapportage 'Belastingen van decentrale overheden in EU-landen en hun geschiktheid voor Nederlandse provincies' (IPO-verband) Strategische Personeelsplanning (SPP) 	
Signalerende thema's							
	<u>Signaleren</u>	<u>Onderzoeken</u>		<u>Debat</u>			<u>Overig</u>
<u>Thema</u>	<u>Trends</u>	<u>BMO</u>	<u>ToekomstAgenda</u>	<u>Plein1</u>	<u>DvW</u>	<u>Festival van de Toekomst</u>	<u>Projecten buiten het netwerk</u>
Meerdere sectoren doorsnijdend	<ul style="list-style-type: none"> Scenario-analyse: Middellange termijn impact corona-crisis Provincie Zuid-Holland. 		<ul style="list-style-type: none"> (on)Begrensd technologie – maatschappelijke invloed van nieuwe technologie (MINT) (2018) WaVEn Nexus - Nieuwe afhankelijkheid tussen Water, Voedsel en Energie (2020) Verbindende ruimtelijke concepten (2020) Kansen van de Noordzee (2021) Voedselsysteem Zuid-Holland (2022) 	<ul style="list-style-type: none"> Plein1: Verbindende ruimtelijke concepten (2019) Plein1 100 jaar ruimtegebruik in Zuid-Holland; 50-50 (Q1 2022) 		TrendCheck algemeen	<ul style="list-style-type: none"> Impact van de corona-epidemie op de economie van Rotterdam-Rijnmond, MRDH, Zuid-Holland en Den Haag
Overig				<ul style="list-style-type: none"> Plein1: Dijken-perspectief PARK: Breder dan de dijken (2020) 	<ul style="list-style-type: none"> Laila Frank (Verenigde Staten als voorland?) 		